

**СХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВОЛОДИМИРА ДАЛЯ**

Наукова бібліотека

НАШ ПРАПОР – ДУХ ЄДИНИЙ ВЕЛИКОГО НАРОДУ...

Віртуальний інформаційний стенд

*Крилатий вітер розвиває стяг –
Блакить із золотом на нім переплелися,
Наш прапор майорить неначе птах:
Народ не вмер й нікому не скорився!*

С. Коробова

23 серпня 2004 року на вшанування багатовікової історії українського державотворення, державної символіки незалежної України та з метою виховання поваги громадян до державних символів України Указом Президента України було встановлено відзначати щорічно, 23 серпня, День Державного прапора України.

ЗАКОНОДАВСТВО:

Конституція України : прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. : із змінами

<http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр/page4>

Про Державний прапор України : Постанова Верховної Ради України від 28.01.1992 № 2067-ХІІ

<http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2067-12>

Про День Державного Прапора України : Указ Президента України від 23.08.2004 № 987/2004 із змінами

<http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/987/2004>

Про внесення змін до Указу Президента України від 23 серпня 2004 року N 987 :
Указ Президента України від 07.08.2009 № 602/2009

<http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/602/2009>

ІСТОРІЯ УКРАЇНСЬКОГО ПРАПОРА

Що означають блакитний і жовтий кольори на прапорі нашої держави, та якою є історія українського прапора?

Прапор (прасл. – лечу, рухаюсь) – власне, прапор, стяг, корогва, значок, що виконує роль офіційного символу. В сучасному вигляді – це полотнище одного або поєднання кількох кольорів, форми й розміру з написом, прикрасою, певним зображенням. Державний прапор як символ країни є втіленням національної єдності, честі та гідності, традицій державотворення, історії та сьогодення.

В усі віки і в усіх народів державний прапор був однією з найвищих і шанованіших святинь. Прапор символізував єдність земель і племен; прапор сконсолідував міста і краї в державу, а духовно й історично близькі етноси – в націю. Під прапором воїни вирушали в похід, з прапором виступали на захист своєї батьківщини, прапор символізував стабільність держави й урочистість тих чи інших всенародних подій, свят, ритуалів.

Про Державний прапор України в ст. 20 Конституції мовиться лаконічно: “Державний прапор України – стяг із двох рівновеликих горизонтальних смуг синього і жовтого кольорів”.

Дослідникам історії України відомо, що ці два кольори - синій і жовтий - були стяговими ще за часів давньоукраїнських, часів Київської держави. В Україні-Руси існували лише князівські стяги. Вони мали переважно трикутну форму, а найбільш вживаними кольорами були червоний, білий та блакитний, рідко жовтий. Синьо-жовте поєднання на українських прапорах відоме з XV ст., коли галицькі полки з такими стягами брали участь у Грюнвальдській битві 1410 року. Подібне сполучення кольорів походить від герба Галицько-Волинського князівства - золотого лева в синьому полі, який з'явився в другій половині XIII ст.

Прапор
Галицько-Волинського
Князівства

Герб
Галицько-Волинського
Князівства

В європейській геральдиці синій символізує великодушність, чесність, вірність і бездоганність. Жовтий (золотий) символізує знатність, могутність і багатство, а також чесноти: силу, вірність, чистоту, справедливість, милосердя і упокорювання.

Принагідно відзначити, що прапори повсюдно виготовляються, як правило, відповідно до кольорів герба тієї чи іншої землі, країни.

Значний вплив на українське прапорництво мав розвиток козаччини. Наймаючи козаків для воєнних походів, монархи дарували їм клейноди, які пізніше залишилися і використовувалися козаками. Запоріжжя мало і своє власне прапорництво. Велика корогва Запорізької Січі була червона із зображенням на лицьовому боці білого архангела Михаїла, а на зворотньому – білого грецького хреста, оточеного золотими небесними світилами.

З упадком Гетьманщини та приєднанням Центральної і Західної України до Росії та Австрії український прапор зник. Першу спробу створити жовто-блакитний прапор з двох горизонтальних смуг приблизно такої форми, як тепер, здійснила Головна Руська Рада, яка почала боротьбу за відродження української нації. У червні 1848 року на міській ратуші Львова вперше замайорів жовто-блакитний прапор.

На початку ХХ ст. у Галичині жовто-блакитний прапор (тобто жовта смуга вгорі, а блакитна – внизу) став прапором західноукраїнського військово-політичного з'єднання Українських січових стрільців, яке рішуче виступало за створення незалежної Української Народної Республіки.

22 березня 1918 року Центральна Рада ухвалила Закон про Державний прапор республіки, затвердивши жовто-блакитний прапор символом Української Народної Республіки.

За гетьмана П.Скоропадського порядок кольорів змінився, і було затверджено блакитно - жовтий прапор Західноукраїнської Народної Республіки.

Невипадково акцентується увага на порядку розташування кольорів, оскільки тривалий час українські історики та геральдисти не могли зійтися на думці, як саме розташувати їх: жовтий – угорі, синій – унизу, чи навпаки. Особливо загострилася ця полеміка, в якій брали участь відомі українські історики та мистецтвознавці І.Крип'якевич, С.Томашівський, К.Широцький, в 1911 – 1913 рр., коли загострилося й питання відродження української державності, української національної єдності, а відтак і національної символіки. 13 листопада 1918 року сформована у Львові

Українська Національна Рада проголосила державним прапором Західноукраїнської Народної Республіки національний синьо-жовтий прапор.

Прапор ЗУНР (1918-1919)

Зауважимо, що державним прапором ЗУНР був уже не жовто-синій, а саме синьо-жовтий. 20 березня 1920 року він був затверджений і на Прикарпатській Русі, тобто Закарпатті, а з 1939 року і на Карпатській Україні, отже, він був ідентичним тому, яким є в наші дні прапор України. Відтак можна вважати, що справжня історія нашого сучасного державного прапора починається з листопада 1918 року.

Перший прапор УСРР (встановлений у березні 1918 року) був червоний з золотими ініціалами «УСРР» у горішньому червоному накутнику з золотою облямівкою.

Такий прапор майорів над будинком уряду України в Харкові, першої столиці України до 1934 року. Після входження до складу СРСР для республіки створено новий прапор, червоний з золотими схрещеними серпом і молотом, супроводженими ініціалами «УСРР». В 1949 року Президія Верховної Ради УРСР ухвалила прапор з горизонтально розташованих смуг: верхньої – червоного кольору і нижньої – лазурового кольору з зображенням у верхній частині золотих серпа і молота і над ними – червоної п'ятикутної зірки, облямованої золотою каймою.

Червоний колір в державному прапорі України спостерігаємо і в Київській Русі, і в Запоріжській Січі; червоним прапором користувалися і гетьман Б.Хмельницький, і галицькі та буковинські “Січі” 1900-1914 років, і Радянська Україна.

Що ж до синьо-жовтого чи жовто-блакитного прапора, то він був оголошений «націоналістичним».

Питання національної символіки (зокрема прапора) неодноразово порушувалося демократичними силами. На момент проголошення незалежності України національний синьо-жовтий прапор майорів уже над багатьма українськими

містами і селами, був установлений у залі Верховної Ради, в липні 1990 року його було піднято на Хрещатику біля будинку Київради. 4 вересня 1991 року після тривалих дискусій прапор було урочисто піднято над будинком парламенту. 28 січня 1992 року Верховна Рада своєю постановою затвердила синьо-жовтий стяг Державним прапором України.

Серед багатьох спроб тлумачення символіки цих кольорів та порядку їх розташування, і в історичній науці, і в народі, утвердилася думка, що синій колір у верхній частині прапора – це колір чистого неба над Україною, а жовтий (золотавий) у нижній частині – це колір стиглої пшениці на безкраїх ланах.

Гідність прапора захищається як в самій країні, так і за її межами. Зневага до прапора розглядається як посягання на честь нації та держави; публічний глум над Державним прапором України, а також над офіційно встановленим прапором іноземної держави є злочином. Саме тому передбачаються санкції за порушення встановленого порядку поведінки з прапором.

Порядок розміщення державного прапора має свої особливості залежно від місця, де він встановлюється. Існує звичай вивішувати прапор у світлу частину доби – зі сходу до заходу сонця. В деяких місцях, таких як резиденція глави держави, будинки уряду, парламенту, пам'ятники видатним особам, історичні місця, прапор може бути встановлено постійно, за умови його освітлення в нічний час. Державний прапор піднімається на спеціальному флагштоці перед будинком або на будинку. При цьому враховується відповідність висоти флагштока і розміру прапора. Оптимальним співвідношенням розміру ширини прапора та висоти флагштока вважається 1:6. Державний прапор встановлюється перед головним входом до будинку зліва (якщо стояти обличчям до фасаду), інші прапори – праворуч. На будинку, де є два флагштоки, державний прапор повинен знаходитись на лівому з них; за наявності більше двох флагштоків – у центрі. Прапор не повинен торкатися поверхні підлоги, ґрунту, води або будь-яких предметів. Метою цього припису є попередження можливості забруднення або пошкодження прапора, і його порушення розглядається як прояв неповаги до цього символу держави. Прапор не можна використовувати для покриття монументу, статуї, меморіальної дошки.

В робочому кабінеті державний прапор встановлюється на спеціальному флагштоці справа від того, хто сидить за столом. У приміщенні (конференц-залі, аудиторії) прапор встановлюється на кафедрі та/або в залі. Прапор, вивішений в приміщенні, розгортається зліва направо (якщо дивитись на прапор) і розміщується за доповідачем і над ним. Особливо уважно слід ставитися до випадків, коли поряд з державним прапором однієї країни встановлюються прапори іноземних держав. Кожен прапор при цьому встановлюється на окремому флагштоці. Всі прапори повинні бути однакові за розміром та знаходитись на флагштоках однієї висоти.

Відповідно до міжнародної практики забороняється в мирний час встановлювати прапор однієї суверенної держави вище за прапор іншої держави.

Розміщення прапорів може здійснюватися за двома принципами. В ряді країн власний державний прапор завжди займає почесне місце, в інших – почесне місце віддається прапору гостя, якщо державні прапори піднімаються з приводу візиту глави іноземної держави. Почесним є місце справа від усіх інших прапорів, тобто зліва, якщо стояти обличчям до прапорів. Якщо виникає необхідність встановити державні прапори декількох країн, то вони розміщуються, як правило, в лінію в алфавітному порядку відповідно до назви країни на узгодженій мові (наприклад, робочій мові зустрічі). Прапори декількох держав можуть розташовуватись також у формі півкола, при цьому почесне місце знаходиться в центрі. Якщо два прапори встановлюються хрест-навхрест, то древко прапора, що займає почесне місце, має бути перед древком іншого прапора.

Державний прапор України

http://miykray.at.ua/index/derzhavnij_prapor_ukrajini/0-29

Древня історія молодого синьо-жовтого прапора

http://espreso.tv/article/2015/01/28/syno_zhovtyy_styah_yak_symbol_borotby_za_nezalez

Етикет державного прапора

<http://us.org.ua/blog/history/59.html>

Жовто-блакитний чи синьо-жовтий?

<http://www.liveinternet.ru/users/4737074/post323311103>

Історія еволюції державного прапора України. Інфографіка

http://www.ukrinform.ua/ukr/news/istoriya_evolyutsiii_dergavnogo_prapora_ukraini

Історія становлення й утвердження Державного прапора України [До 20-ї річниці незалежності України]

<http://kpi.ua/flag-photo>

Чому прапор України жовто-блакитний

<http://firtka.if.ua/?action=show&id=46707>

Стяг України

http://друк.укр/banner/flag_of_ukraine

Історія державного прапора України

<https://www.youtube.com/watch?v=0UTX00-hmWI>

Література для зацікавлених

1. Конституція України: Прийнята на п'ятій сесії Верхов. Ради України 28 черв. 1996 р.: Із змінами, внес. Законом України від 8 груд. 2004 р. №2222-ІУ: Станом на 1 січ. 2006 р.: Офіц. вид. / М-во юстиції України. – К., 2006. – Розд.1, ст. 20. – С. 12.
2. Про державні символи України: Постанова Верхов. Ради України від 3 верес. 1996 р. № 347// Відомості Верховної Ради України. – 1996. - № 45. – Ст. 241 – 242. – С. 660.
3. Андріяшевська Н. Г. Прапор України // Державні символи України / Н. Г. Андріяшевська, К. Д. Маркова. – Х., 2007. – С. 7-8.
4. Герасименко, В. Державна символіка : усвідомте значення / В. Герасименко // Освіта. – 2015. - № 28-29. - С. 5.
5. Гречило А. Синьо-жовтий чи жовто-блакитний? Міфи про "перевернутий" прапор / А. Гречило // Історична правда. - 2014. - 14 січ.
6. Ерстенюк М. Прапор / М. Ерстенюк // Довідник з історії України. — 2-ге вид. — К., 2001. — С. 620–621.
7. Котляр А. Синій – чисте небо, жовтий – колір полів / А. Котляр // Дзеркало тижня. – 2003. – № 43 (8—14 лист.).
8. Лановик Б.Д. Становлення незалежної України / Б.Д.Лановик, М.В.Лазарович // Історія України. – К., 2006. – С. 503 – 504.
9. Мулевич О. Державний прапор України / О. Мулевич // Дзеркало тижня. — 2006. — № 46 (2— 8 груд.).
10. Рябов С.Г. Символіка державна / С.Г.Рябов // Політологічний енциклопедичний словник / Упоряд. В.П.Горбатенко. – К., 2004. – С. 151.
11. Сергійчук В.І. Національна символіка України / В.І. Сергійчук. – К. : Веселка, 1992. – 58 с. – Режим доступу: vk.com/doc-41991331_153702837?dl=28aabb49a7217e1962
12. Стецюк П. Державні символи України: конституц.-правова характеристика / П.Стецюк // Вісник Конституційного Суду України. – 2004. - № 6. – С. 103 – 115.
13. Хорошевский А. 100 знаменитых символов Украины / А. Хорошевский. – Харьков : Фолио, 2008. - 790 с. – Режим доступа: <http://iknigi.net/avtor-andrey-horoshevskiy/83904-100-znamenityh-simvolov-ukrainy-andrey-horoshevskiy/read/page-1.html>
14. Шаповаленко М. В. Символіка політична / М. В. Шаповаленко // Політологічний енциклопедичний словник / Упоряд. В. П. Горбатенко. – К., 2004. – С. 605 – 606.